

Femei deosebite în scripturile evreiești - Beruria ברוריה , cea mai învățată femeie [anul 5783]

Situația femeilor care voiau să învețe în perioada de după distrugerea templului era foarte grea, era aproape imposibil ca ele să învețe. Mulți dintre marii înțelepți erau contra ideii că o femeie poate învăța la fel ca un bărbat. Unele citate ale celor mai combatanți au devenit notorii. Marele înțelept Rabi Eliezer Ben Hyrkanus care era conservator extrem, scrie într-una din pamfletele lui: „Mai bine să se arde cărțile de Tora decât să li se dea femeilor”. El mai spune „Toată înțelepciunea femeilor este pentru fus” (Talmud, Taanit 55:b) și „Cel care își învață fiica Tora, parcă ar învăța-o fleacuri” (Mișna, tractatul Sota 83:44). În ciuda acestor spuse, noi citim în Talmud și midraș despre unele femei extrem de învățate.

Prima dintre ele este și cea mai renumită pentru curajul ei și cea mai învățată pentru capacitatea ei de a stabili halachot (reguli religioase evreiești) datorită învățăturii ei covârșitoare – o sarcină acordată exclusiv bărbaților. Aceasta a fost Beruria (Poate Valeria în latină?) fiica marelui înțelept Tana Rabi Hanina Ben Teradion și soția altui înțelept, Rabi Meir, în perioada restricțiilor împăratului Adrianus și după ele, în deceniul anilor 130 e.n. Toată familia este renumită datorită luptei aprige contra restricțiilor romanilor, care au interzis cultivarea credinței evreiești, învățătura Toraei și chiar și citirea ei. Hanania s-a opus acestor restricții, a continuat să învețe și să citească oamenii din Tora. El și soția lui au fost condamnați la moarte. Una din fiicele lui a fost închisă într-un bordel și forțată să se prostitueze. În Talmud, tractatul Avoda Zara 17:b este descrisă teribila execuție a lui Rabi Hanina pe rug, înfășurat într-un sul de Tora și pus pe foc mic. Este descris dialogul lui arzând cu discipolii lui, apoi atacul de milă al călăului care a întezit focul și la urmă a sărit între flăcări.

Ea mai avea o soră și un frate. În Tosefta, tractatul Kelim 4:17 noi citim despre o dispută între ea și fratele ei, Simeon Ben Hanania, în legătură cu o halacha despre impuritate și puritate. Disputa a fost adusă în fața marilor înțelepți, iar Rabi Iehuda Ben Baba a spus: „Corect a spus fata (lui Rabi Teradion) și nu fiul (Tosefta Kelim Baba Kama 4:17). De aici reiese că ea se pricepea la halahot (legi) legate de puritate și impuritate, care după distrugerea celui de al doilea templu în anul 70 e.n., au pierdut din importanța lor. Dacă în aceste reguli era atât de capabilă, atunci în legile actuale în perioada vieții ei, avea cunoștințe uriașe. O legendă exagerată, ca toate legendele, spune că ea învăța în fiecare zi 300 de halahot de la 300 de profesori, iar cartea genealogică, adică comentariile cărții de „Cronici” din Tanach a învățat-o trei ani și încă nu a terminat (Talmud, Pesachim 62:b). Din toate acestea noi înțelegem că Beruria era o mare cunoscătoare a Tanachului.

Beruria era o mare personalitate nu numai în învățătură, ci și în caracterul ei. Ea era celebră pentru grija ei față de familie, de soțul ei, Rabi Meir, de copii ei, de părinți și de sora ei. O legendă ne povestește că într-o zi de Șabat, când soțul ei era la rugăciune, i-au murit deodată cei doi băieți într-o epidemie. Ea i-a urcat în pod, i-a pus pe pat și i-a acoperit. După ce Rabi Meir s-a întors de la rugăciunea de seară (Maariv), el a întrebat, unde sunt băieții? Ea a

răspuns că au plecat și i-a pus în mâini un pahar pentru Havdala (rugăciunea de ieșire din Șabat). S-au așezat la masă și el a întrebat din nou și ea din nou i-a spus că s-au dus la vecini. Atunci ea l-a întrebat: Mai demult a fost la mine cineva și mi-a lăsat un depozit. Astăzi el a venit și mi l-a cerut înapoi. Oare să i-l înapoiez? Rabi Meir îi răspunde: Ce întrebare este asta? Doar tu nu știi că un depozit trebuie restituit? Ea l-a luat de mână spre pod și i-a arătat pe cei doi băieți. Rabi Meir a început să plângă. Beruria i-a spus: de ce plângi, Rabi? Depozitarul a venit să-și primească depozitul, după cum se spune: „Dumnezeu a dat, Dumnezeu a luat, să fie numele Dumnezeului binecuvântat” (Yalkut, Mișle 247).

Caracterul ei blând se reflectă din evenimentul următor: Rabi Meir avea niște vecini răi care îl supărau mult, iar el a cerut lui Dumnezeu să-i omoare. Beruria i-a spus: „Ce părere ai despre „Păcătoșii (păcatele) vor pieri de pe pământ” (Psalmi 104:35), și uite-te la sfârșitul versetului „iar cei răi nu vor mai fi”. Mai bine roagă-te să se mântuiască și să nu mai fie răi” (Talmud, Brachot 10:a).

Tot acolo mai găsim și o altă legendă despre o discuție filosofică cu un creștin, care i-a spus: „Scrie „Cântă femeie stearpă care n-a născut” (Isaia 54:1). Ea cântă fiindcă n-a născut?”. Beruria i-a spus „Prostuțule! Uite-te la sfârșitul versetului: „Fiii celei pustiite sunt mai mulți decât fiii femeii penetrate”. Iar ceea ce scrie „n-a născut” înseamnă că n-a născut fiii pentru purgatoriu cum ești tu” (Talmud, Brachot 10:a).

Beruria a ieșit vehement contra celor care defăimau femeile și extremiști în atitudinea lor față de ele. Ca în multe alte privințe ea era plină de ironie față de acești bărbați. Într-o altă legendă ni se povestește despre o întâmplare în care ea îl întâlnește pe înțeleptul Rabi Iose Haglili. El o întreabă: „Care este drumul spre Lod (un oraș în centrul țării)?”. Ea îi răspunde. ”Glili, prostuțule, tu nu știi că înțelepții au spus să nu pălăvrăgești cu femeia? Trebuia să mă întreb, „unde Lod” – și basta”. (Talmud, Eruvin 53:b).

Acestea sunt lucrurile clare pe care noi le știm despre ea. Sunt însă o serie de povești fragmentate în care câteodată Beruria este încurcată cu sora ei sau cu bărbatul ei, Rabi Meir. S-ar putea ca Beruria să-i fi cerut soțului ei s-o salveze pe sora ei din acel bordel, iar el a fost nevoit să intre acolo, un lucru care este considerat a fi un mare păcat, egal cu mâncarea interzisă. S-ar putea că el a salvat-o mituind pe paznicul roman. Pe de altă parte, o altă versiune spune că Beruria a păcătuțit după dorința cuiva ca să-și ajute sora. Din una din aceste cauze, Rabi Meir – poate împreună cu Beruria – au fost nevoiți să fugă din Roma și din teritoriile romane în Babilon.

Rabi Meir a fost exclus din multe din hotărâri halahatice, fiind elevul celui mai mare eretic al aceluia timp, marele înțelept Tana Elișa Ben Avuia care s-a alăturat romanilor și credinței lor și a rămas amintit ca „altul – *aher* אחר). Și Rabi Meir este amintit de multe ori sub această poreclă.

Unele din aceste legende au fost adăugate la Talmud de Rași.

Beruria, această femeie incredibilă, învățată, luptătoare pentru emanciparea femeilor, o adevărată feministă în stil modern, într-o lume masculină, patriarhală, șovinistă, care încerca să înjosească femeile, folosind dictoane ca „Femeile au gândire ușuratică”. Ea, care a trăit acum exact 2000 de ani, s-a confruntat cu cei mai mari înțelepți care abordau de asemenea idei și tratau femeile ca atare.